

Copyright foto

Succes op Deens schiereiland met gezamenlijke aanpak

Allemaal tegelijk PRRS-vrij

Tien varkenshouderijen in Denemarken hebben samen hun varkens gezuiverd van PRRS. Het solidariteitsfonds dat ze oprichtten, bleef niet ongebruikt; onverwachte uitbraken kostte veel tijd en geld. Nu het is gelukt, overheerst tevredenheid. De varkens zijn meer waard en dure vaccinatie is niet meer nodig.

PRRS-projecten Nederland

In 2013 startte het PRRS-project Noord-Nederland. Het project, omgedoopt tot 'Gezonde Bedrijven' ligt al maanden stil in afwachting van financiering door het ministerie van Economische Zaken. Naast het project in Noord-Nederland is ook eenzelfde project gaande in Oost-Nederland, Naaberbig.

Lees meer over deze projecten op www.pigbusiness.nl

Een belangrijke verklaring voor het succes is de geïsoleerde ligging van de tien PRRS-vrije varkensbedrijven. Ze bevinden zich niet op het veedichte Jutland maar op het schiereiland Horneland, onderdeel van het eiland Fynen. Alleen het stadje Faaborg verbindt deze bedrijven met het vasteland. Aan alle andere zijden worden ze omringd door water.

Rol dierenarts

Alle deelnemende bedrijven hebben de nadelige effecten van PRSS ondervonden, hoewel de een meer dan de ander. Ondanks het isolement op het schiereiland liggen de bedrijven tegelijkertijd zo dicht bij elkaar, dat het geen nut zou hebben voor een individueel bedrijf om te saneren, zonder dat de anderen dat ook zouden doen. Dierenarts Johannes Dahl van de dierenartscentrale Porcus te Kolding had en heeft de regie, samen met zijn collega Lars Rasmussen en de firma Boehringer Ingelheim. Hoe heeft hij iedereen zo ver gekregen? „Eigenlijk heel simpel. We hebben afgesproken in een restaurant in de zomer van 2013. Tijdens de vergadering hebben we afgesproken hoe we de gezamenlijke bestrijding zouden gaan aanpakken.” Zo gezegd, zo gedaan, luidt de verklaring van de senior dierenarts wiens innemende en vakkundige persoonlijkheid

waarschijnlijk ook een belangrijke rol heeft gespeeld. Zonder hem waren de neuzen vast niet allemaal dezelfde kant op gaan staan.

Solidariteitsfonds

Niet alleen de geïsoleerde ligging verklaart het succes van Horneland. Ook de afspraak om een solidariteitsfonds in het leven te roepen was heel belangrijk, vertelt Dahl. Als een varkenshouder met een nieuwe uitbraak te maken zou krijgen, betaalden ze alle tien mee aan de kosten. Ieder deelnemend bedrijf stortte 1.250 tot 2.500 euro in het fonds. En dat bleek geen overbodige afspraak. Het geld kon worden gebruikt als een groep PRRS-positieve varkens moest worden verkocht buiten de PRRS-vrije omgeving. „Het gaat erom dat je snel kunt reageren zonder dat de kosten volledig voor rekening zijn van een enkele varkenshouder”, verklaart Johannes Dahl het fonds.

Als een groep varkens positief test, moeten ze zo snel als mogelijk verplaatst worden buiten de PRRS-vrije zone, om besmetting van de negatieve dieren te voorkomen. Om snel te kunnen reageren is het een voordeel als er een lege stal geregeld is buiten de PRRS-vrije zone, die kan worden gevuld met besmette varkens. „Liefst een lege stal die niet pas wordt gezocht als er een groep

PRRS-positieve varkens is gevonden”, raadt Dahl veehouders aan die gezamenlijk aan de slag willen met eradicatie.

Uitbraak na vaccinatie

Toen de campagne in het najaar van 2013 startte, werden alle zeugen en biggen zoveel mogelijk op dezelfde dagen gevaccineerd om dezelfde status te krijgen. Dat gebeurde nog eens. Zo ontstond zekerheid over de immuniteitsstatus van de veestapel. En er hoefde niet van iedere individuele zeug bijgehouden te worden wanneer ze was gevaccineerd. Vervolgens was het de verwachting dat er alleen PRRS-negatieve biggen van deze zeugenstapels zouden komen. Tegelijkertijd moesten biggenopfokkers en vleesvarkenshouders afstand houden tussen de groepen varkens die positief of negatief werden ingeschat. „Voor zeugenhouders is de bestrijding relatief overzichtelijk, maar minder voor de biggenfokkers en de vleesvarkenshouders”, vertelt Johannes Dahl. De bestrijding liep echter niet zoals gepland. De deelnemers dachten na een paar maanden in december 2013 vrij te zijn van PRSS, maar er werden enkele positieve biggen gevonden van verschillende leeftijd. „De besmetting was misschien afkomstig van één enkele zeug of van twee. Ondanks de vaccinatie”, zegt

PRRS-vrije notering

Biggen zonder PRSS zijn in Denemarken in de poolprijs 2 tot 3 euro per stuk meer waard dan de positieve biggen, afhankelijk van de leeftijd. Per zeug per jaar scheelt dat 40 tot 70 euro. Ongeacht het prijsverschil heeft PRRS-vrije varkensproductie van zeugen, biggen en vleesvarkens grote voordelen: beter presterende varkens, betere voerbenutting en minder uitval. In Nederland kan het financiële voordeel van PRRS-vrije biggenproductie net zo groot zijn als in Denemarken. Dierenarts Johannes Dahl vreest dat de varkensdichtheid in sommige regio's van Nederland te groot is om succes te hebben met een gezamenlijk aanpak.

PRRS-project Noord-Nederland

Zolang het Deense schiereiland Horneland al vrij is van PRSS, zolang staat het project voor een PRRS-vrije zone in Noord-Nederland al stil. Bij de start van het project in 2013 sprak de Gezondheidsdienst nog van bemoedigende resultaten. Overigens had het project niet tot doel om alle 79 deelnemende bedrijven tegelijkertijd middels vaccinatie PRRS-vrij te krijgen, zoals op Horneland. LTO-bestuurder Eric Douma behartigt namens de Producentenorganisatie Varkenshouderij (POV) het dossier. „Het geld is op want het Productschap bestaat niet meer. Kennisuitwisseling vindt wel nog plaats. Het project staat in de wachtkamer.”

De Deense vleesvarkenshouder Bent Jessen deed de nodige inspanningen op het gebied van hygiëne en kocht 46 paar laarzen en 54 stofjassen.

Dahl. Deze ervaring betekende dat er gericht werd gelet op het ontdekken van late PRRS-besmetting bij opgroeiende varkens. Maar de extra aandacht begon al in de kraamstal. Er ging een jaar voorbij met veel bloedproeven, complete sanering van vleesvarkensstallen en stallenreiniging voordat de groep zich in het voorjaar van 2015 vrij kon verklaren. De laatste PRRS-positieve bloedproef werd twee jaar na het begin genomen in februari 2015. „Sindsdien zijn er geen positieve reacties meer gezien”, vertelt Dahl.

Maar het had niet veel gescheeld of de gezamenlijke aanpak was gestrand in de goede bedoelingen. Vleesvarkenshouder Bent Jessen stond in de zomer van 2014 op het punt op te geven, toen zijn vleesvarkensstal leeg moest. Ondanks alle inspanningen op het gebied van hygiëne, het gescheiden houden van groepen varkens en het werken met telkens nieuwe kleding. Hij kocht 46 paar laarzen en 54 stofjassen. Jessen: „Bij de start in 2013 was het de bedoeling dat het lang genoeg was om 24 weken te wachten met inkoop van biggen. Dat bleek in de praktijk minstens 40 weken te moeten duren. In ieder geval waren er positieve biggen na 24 weken, die ik toen inkoocht.” Toen was hij dichtbij het moment om op te geven maar koos er toch voor om door te gaan. Sinds februari 2015 heeft hij geen positieve bloedproeven meer gezien.

Risico herinfectie

Hij hoopt dat er niet opnieuw positieve varkens worden gevonden maar hij heeft ook geleerd om niet te vroeg te juichen. In Horneland zijn geen varkens ingekocht

behalve PRSS-negatieve opfokzeugen. Er is aan drie zijden water en aan de andere kant van Faaborg is de afstand tot andere varkenshouderijen relatief groot. Theoretisch kan het virus door de wind naar de omgeving toe geblazen worden en het kan niet worden uitgesloten dat veetransportwagens de ziekte naar de omgeving transporteren. Maar als het risico niet klein zou zijn, dan was de sanering misschien helemaal niet in gang gezet.

Financieel voordeel

Het wetenschappelijke centrum voor varkensproductie VSP heeft berekend dat sanering van PRRS in heel Denemarken bijna 150 miljoen euro zou gaan kosten. Met 30 miljoen biggen per jaar betekent dat een kostenplaatje van zeker vier euro per big. Dierenarts Poul Rathjen van Boehringer

Ingelheim in Denemarken denkt, gezien de ervaringen in Horneland, dat deze berekening niet klopt. Los van de vaccinatie van de zeugen zijn er veel kosten gemaakt voor stalreiniging en enorm veel bloedproeven. Rathjen: „We hebben veel praktische ervaring opgedaan hoe we het beste PRSS-sanering kunnen aanpakken. Het kan goedkoper. Maar het is niet verstandig om te besparen op bloedproeven. Succesvolle sanering kan ook in andere regio's van Denemarken. Er zijn verschillende opvattingen tussen verschillende mensen, die dezelfde kant op moeten gaan wijzen. Dat het op Horneland gelukt is, laat zien dat ze alle tien op hetzelfde moment er hetzelfde over dachten.” ■

 Reageren?
redactie@pigbusiness.nl

Deense quarantainestal voldoet niet

De varkenshouders op Horneland kochten geen dieren van buiten de regio. Geen wonder, want Deens onderzoek laat zien dat vaccinatie en quarantaine bepaald geen garantie is op herinfectie van PRRS.

Het onderzoek werd uitgevoerd op 69 bedrijven middels een digitaal vragenschema waarbij de werking van de gelten, de quarantaine faciliteiten en de PRRS-status van de dekkrijpe gelten in beeld werden gebracht. De conclusie was dat in veel besmette varkensstapels de gelten werden aangekocht waarna acht weken quarantaine volgde. De quarantainefaciliteiten blijken niet altijd optimaal te zijn en veel gelten bleken besmet ondanks vaccinatie. Deze uitkomst leidt tot de aanbeveling om het vaccin goed te bewaren (dat betekent ongeopend) en zeer zorgvuldig te zijn met de vaccinatiestrategie. Het grootste deel van de bedrijven (40) kocht gelten aan, de rest fokte ze zelf en een klein deel (7) deed beide. De leeftijd bij aankoop was in de meeste gevallen 15 tot 22 weken en het overgrote deel van de bedrijven die gelten aankochten doet dat bij een leverancier. 45 van de 69 deelnemende bedrijven aan het onderzoek maakten gebruik van quarantaine. De duur van de quarantaine was in veruit de meeste gevallen acht weken of langer. Dat komt goed overeen met de aanbevelingen voor PRRS-varkensstapels. 70 procent van de bedrijven die gelten kopen, maakt gebruik van quarantaine. Bedrijven die zelf hun gelten fokken, passen minder vaak quarantaine toe. De optimale quarantainestal is een stal die niet in verbinding staat met andere afdelingen, aparte ingangen heeft en all-in all-out toepast. Van de 45 bedrijven die quarantaine toepasten waren er verrassend genoeg maar 2 die aan deze beschrijving voldeden.

De duur van de quarantaine was in veruit de meeste gevallen acht weken of langer. Dat komt goed overeen met de aanbevelingen voor PRRS-varkensstapels. 70 procent van de bedrijven die gelten kopen, maakt gebruik van quarantaine. Bedrijven die zelf hun gelten fokken, passen minder vaak quarantaine toe. De optimale quarantainestal is een stal die niet in verbinding staat met andere afdelingen, aparte ingangen heeft en all-in all-out toepast. Van de 45 bedrijven die quarantaine toepasten waren er verrassend genoeg maar 2 die aan deze beschrijving voldeden.

De duur van de quarantaine was in veruit de meeste gevallen acht weken of langer. Dat komt goed overeen met de aanbevelingen voor PRRS-varkensstapels. 70 procent van de bedrijven die gelten kopen, maakt gebruik van quarantaine. Bedrijven die zelf hun gelten fokken, passen minder vaak quarantaine toe. De optimale quarantainestal is een stal die niet in verbinding staat met andere afdelingen, aparte ingangen heeft en all-in all-out toepast. Van de 45 bedrijven die quarantaine toepasten waren er verrassend genoeg maar 2 die aan deze beschrijving voldeden.